

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.3.149](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.3.149)

УДК 338.2

Лі Гуаньнань,
аспірант, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
ORCID ID: 0000-0002-7244-7560

ЕВОЛЮЦІЯ ПРОБЛЕМАТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ДОКУМЕНТАХ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Li Guannan
Postgraduate student, Dnipro University of Technology

EVOLUTION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT ISSUES IN THE UNITED NATIONS ORGANIZATION RESOLUTIONS

Дослідження, результати якого представлено у даній статті, присвячено актуальній темі забезпечення сталого розвитку. При конкретизації проблеми дослідження обґрунтовано, що для реалізації цілей сталого розвитку необхідно сформувати концептуальну вертикаль принципів та механізмів досягнення сталого розвитку, яка б включала глобальний рівень, рівень країн та регіонів, а також мікрорівень підприємств. Доведено, що науковий інтерес представляє дослідження еволюції проблематики сталого розвитку, яка була задокументована на рівні ООН, що дозволить вивчити причинно-наслідкові зв'язки між проблемами сталого розвитку, що виникали у різні часи, з'ясувати механізми їх вирішення, які пропонувалися на той час, а також спрогнозувати проблеми у досягненні сталого розвитку на майбутні періоди. Аналіз останніх досліджень підтвердив, що, не зважаючи на достатню кількість результатів наукових пошуків щодо періодизації трансформації концепції сталого розвитку у різних її аспектах, еволюційні етапи виникнення проблем на шляху до забезпечення сталого розвитку не виділялися. Запропоновано сім періодів еволюції проблематики сталого розвитку, сьомий з яких являє собою авторський гіпотетичний прогноз щодо проблем, які перешкоджатимуть сталому розвитку у майбутньому. Обґрунтовано, що у своїй еволюції проблеми сталого розвитку пройшли один етап концентрації навколо збереження навколишнього середовища (екологічний розвиток), один етап появи концепту сталого розвитку у тому вигляді, який він існує зараз, та чотири етапи визначення, перегляду та приведення до єдиного розуміння ключових цілей сталого розвитку. Підкреслено особливу теперішню актуальність такої проблеми забезпечення сталого розвитку, як пошук джерел фінансування його проєктів. Показано перехід проблематики сталого розвитку від консервації природних ресурсів для майбутніх поколінь до розробки економічних механізмів стимулювання екологічно свідомої поведінки економічних агентів. Запропоновано розглядати комплекс майбутніх проблем сталого розвитку у контексті діджитально-технократичного середовища. Методом аналогій з попередніми періодами еволюції проблематики сталого розвитку, зроблено припущення, що майбутній сталий розвиток буде сфокусовано на людині.

The research, the results of which are presented in this article, is devoted to the topical issue of sustainable development. When specifying the research problem, it is substantiated that in order to achieve the goals of sustainable development it is necessary to form a conceptual vertical of principles and mechanisms for achieving sustainable development, which would include the global level, the level of countries and regions, and the micro level of enterprises. It is proved that research is of interest to the study of the sustainable development evolution, which has been documented at the UNO level. It allows examination of the causal links between sustainable development problems that arose at different times, as well as prediction of factors blocking the achievement of sustainable development for future periods. The analysis of recent research has confirmed that, despite the sufficient number of research results on periods of the transformation of the sustainable development concept in its various aspects, the evolutionary stages of problems on the way to sustainable development were not identified. Seven periods of evolution of sustainable development issues are proposed, the seventh of which is the author's hypothetical forecast of problems that will hinder sustainable development in the future. It is substantiated that in its evolution the problems of sustainable development have gone through one stage of concentration around environmental protection (ecological development), one stage of the appearance of the sustainable development concept as it exists now, and four stages of defining, revising and bringing to a common understanding of key goals to sustainable development. The special current urgency of such a problem of sustainable development as the search for sources of funding for its projects is emphasized. The transition of sustainable development issues from conservation of natural resources for future generations to the development of economic mechanisms to stimulate environmentally conscious behavior of economic agents is shown. It is proposed to consider a set of future problems of sustainable development in the context of digital-technocratic environment. By analogy with previous periods of evolution of sustainable development, it is assumed that future sustainable development will be focused on a human being.

Ключові слова: *сталий розвиток; еволюція сталого розвитку; періодизація сталого розвитку; історія сталого розвитку; екологічний розвиток; прогнозування сталого розвитку; проблеми сталого розвитку; цілі сталого розвитку.*

Key words: *sustainable development; sustainable development evolution; sustainable development periods; sustainable development history; environmental development; sustainable development forecast; sustainable development issues; sustainable development goals.*

Постановка проблеми. Майже 30 років минуло з того дня, як людство визнало сталий розвиток всесвітньою ідеологією на майбутнє століття на конференції ООН у Ріо-де-Жанейро у 1992 р. Разом з цим, не потребує особливих доказів той факт, що економіко-еколого-соціального балансу та поміркованого розвитку зі збереженням можливостей для майбутніх поколінь так і не спостерігається у жодній країні. Соціальні конфлікти та війни, тероризм та інформаційна асиметрія; знищення навколишнього середовища та фактичне звуження екологічного простору для життя людини; економічна диференціація, нерівномірний розподіл доходів, бідність та зубожіння є перманентними явищами XXI століття і не можуть розглядатися у якості ознак сталого розвитку.

Тому існує одна комплексна проблема, яка потребує вирішення. Вона полягає у тому, як забезпечити сталий розвиток. Ця проблема є актуальною не тільки для економіки та суспільства України, але й для всіх інших країн. Проблема забезпечення сталого розвитку має інтернаціональний характер. З нею пов'язано чимало інших проблем та завдань у різних галузях знань. Зокрема, відкритими залишаються питання інтеграції підприємств у процеси сталого розвитку країн та регіонів, розробки систем управління сталим розвитком не лише макро-, мезо- але й мікрорівня.

Однак для будь-якого дослідження актуальним, на наш погляд, є завдання відстеження еволюції проблематики сталого розвитку, представленої не тільки у наукових публікаціях вчених, але й визнаної всіма країнами на рівні офіційних документів ООН.

На наш погляд, це доцільно зробити, оскільки періодизація змін у акцентах сталого розвитку дозволить скласти підґрунтя для вивчення причинно-наслідкових зв'язків між проблемами сталого розвитку, що виникали у різні часи; дослідити еволюцію думки про те, що було головним для забезпечення сталого розвитку на тому або іншому етапі; з'ясувати механізми вирішення виявлених проблем, які пропонувалися на той час, а також

простежити циклічність виникнення проблематики сталого розвитку та не допустити у власних дослідженнях та пропозиціях повторюваних помилок або вже відомих рішень.

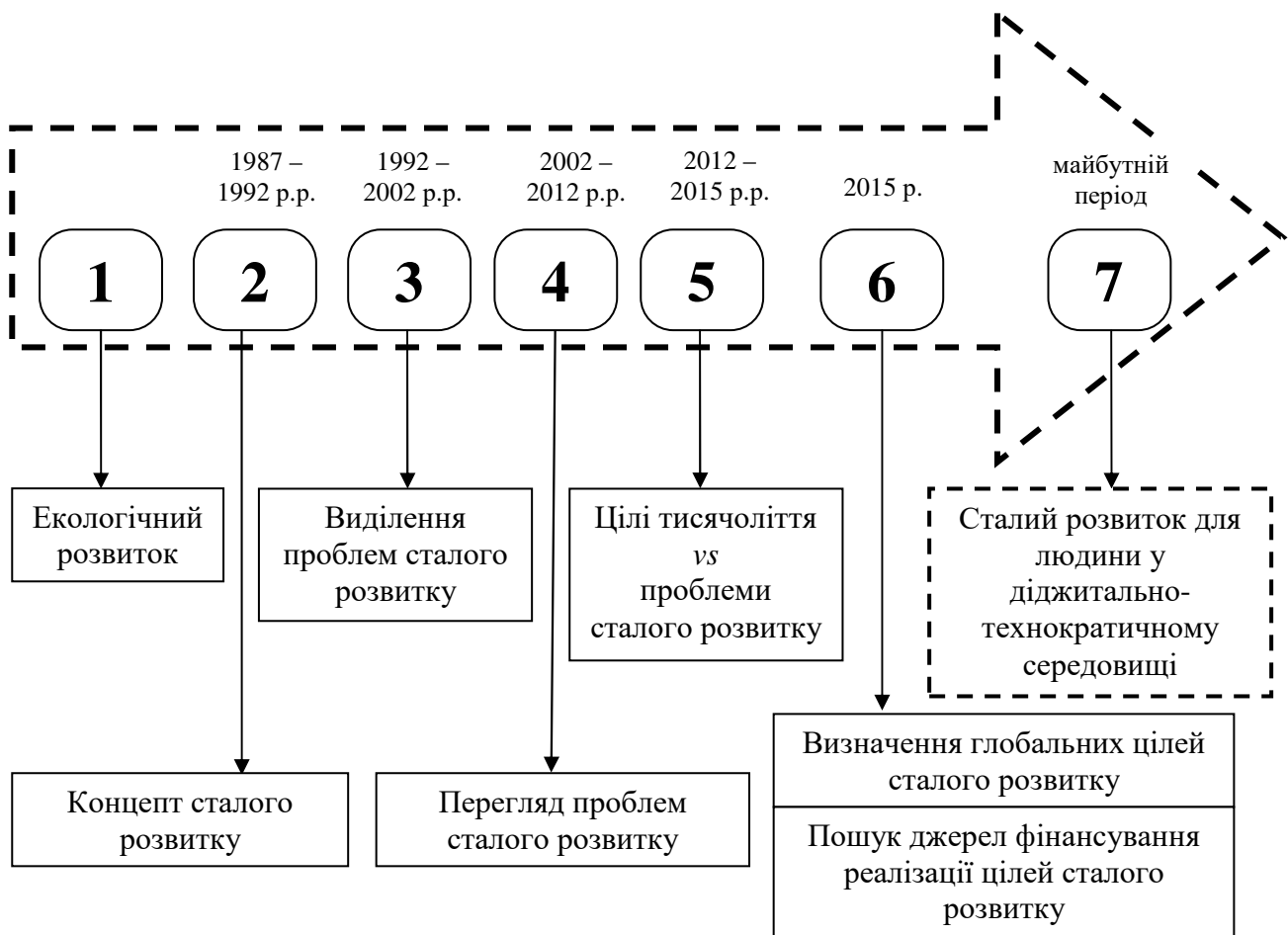
Аналіз існуючих досліджень та публікацій. З великої кількості публікацій за тематикою сталого розвитку для аналізу було обрано ті, які стосуються вивчення еволюції сталого розвитку. Слід звернути увагу на те, що чимало науковців вирішували завдання періодизації концепту сталого розвитку для різних цілей. Наприклад, у [1, с. 4-5] автори виділяють три етапи становлення сталого розвитку з токи зору чіткості та зрозумілості у визначенні його сутності: «ембріон», «зростання» та «практична мудрість». Зустрічаються наукові пошуки майбутніх періодів розвитку концепції сталості, у яких автори намагаються передбачити наступні еволюційні етапи сталого розвитку. Водночас, деякі вчені концентруються на дослідженнях первинних етапів, які передували власне концепції сталого розвитку. Наприклад, прогнозуючи подальший розвиток ідей соціально-еколого-економічного балансу, вчені Ватолкіна Н. та Левкіна А. пов'язують майбутню еволюцію сталого розвитку з концепціями «зеленої економіки» та «сталого мислення» [2, с. 454]. Навпаки, у [3,4] увага авторів приділена етапу, який передував сталому розвитку та визначав виключено екологічний розвиток у якості пріоритетного на майбутнє. Булат Є. та Дирда В. вважають, що періодизація сталого розвитку повинна вестися згідно етапам еволюції інженерної думки та технологій, оскільки сталий розвиток прямо пов'язаний з розвитком технократичної сфери [5, с. 39]. Зустрічається географічно-просторовий підхід у періодизації ідей сталого розвитку, коли автори концентруються на локальній території та досліджують еволюцію уявлень про сталий розвиток в окремій країні [6,7]. Цікавим є секторальний підхід до вивчення періодів сталого розвитку, згідно якого виділяються етапи сталого розвитку у контексті розвитку певної галузі економіки або її сектору [12]. Еволюцію підходів до візуалізації трактування концепції сталого розвитку від кіл сталого розвитку до призми та яйця приведено у [8, С. 58-59]. П'ять періодів еволюції бухгалтерського обліку сталого розвитку у часовий проміжок з 1960 р. до 1995 р. виділяє Сокіл О.Г. [9, С. 71]. У роботі [10, С. 30-33] здійснено обґрунтування еволюції поглядів на сталий розвиток в контексті розвитку теоретичних знань з економіки. Базуючись на документах ООН та дослідженнях вчених, Томіслав К. виділяє три періоди еволюції ідей сталого розвитку: перший включає різні економічні теорії, починаючи від А. Сміта; другий рахується від Стокгольмської конференції, а третій починається після доповіді Брундтланд [11, С. 73-76]. Однак, автор фокусується на сутності поняття «сталий розвиток» та вивчає зміни у його тлумаченні. Еволюція від екологічного розвитку до сталого розвитку, як комплексу глобальних зв'язків між соціальними, екологічними та економічними проблемами, представлена Іванченком В. [14, С. 104 - 105]. У [13, С. 174] визначено три стадії еволюції концепції сталого розвитку: стадія 1 зародження або «Діяльність, яка спрямована на розвиток зі збереженням навколишнього середовища» (1968-1983); стадія 2 «Формування теоретичних основ» (1983-1993); стадія 3 «Систематизація концепції» (з 1993 й дотепер). Ретроспективний аналіз еволюції підходів до математичного моделювання сталого розвитку подано у [15, С. 257 - 261].

Слід узагальнити проведений аналіз наукових досліджень та зазначити, що майже кожна представлена вченими еволюція концепції сталого розвитку спирається на документи ООН. Разом з тим, не зважаючи на існуючі наукові представлення еволюції сталого розвитку у різних його аспектах, на наш погляд, доцільно було б розробити періодизацію саме проблематики сталого розвитку, використовуючи ті самі офіційні документи ООН. Це допомогло б систематизувати проблеми забезпечення сталого розвитку у хронологічному порядку їх виникнення, дослідити їх часову трансформацію, адже еволюція проблем сталого розвитку відображає зміни не тільки у його сутності, але й зміни в уявленнях про механізми його досягнення. Кожна проблема сталого розвитку – це своєрідна перепона та блокування його втілення. Тому, досліджуючи проблематику сталого розвитку в її еволюції, фактично можна визначити, що саме перешкоджало реалізації його цілей у різні роки.

Цілі статті. Таким чином, спираючись на аналіз останніх досліджень, цілком наукового пошуку у даній статті було визначити етапи та періоди виникнення проблем забезпечення сталого розвитку на глобальному рівні, використовуючи офіційні документи ООН, а також спрогнозувати майбутню проблематику сталого розвитку подальших періодів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблематика забезпечення сталого розвитку, як єдиного можливого шляху розвитку людства у XXI ст., пройшла певні еволюційні стадії. Ці стадії, на наш погляд, доцільно визначати згідно документів ООН – організації, яка офіційно взяла на себе відповідальність за теоретико-методологічну підтримку сталого розвитку у світі і є найвищою інституцією в ієрархії центрів, альянсів, партнерств та інших організацій національного або міжнародного рівня, що займаються реалізацією ідей сталого розвитку, тому що уособлює об'єднання країн для формування спільного майбутнього. На наш погляд, обґрунтувати орієнтацію у періодизації історичної еволюції проблематики сталого розвитку на документи, прийняті на рівні ООН, можна ще й тим, що саме вони слугують підтвердженням загальносвітового визнання тієї або іншої проблеми. Зазвичай прийняття того або іншого ключового документу зі сталого розвитку на рівні ООН спирається на попередні дослідження вчених, але, з нашої точки зору, поодинокі наукові публікації або навіть наукові школи з проблем сталого розвитку не являють собою стратегічні документи, що визначають загальноприйнятий усіма країнами світу вектор розвитку.

Періодизація сталого розвитку з точки зору проблем, які у різний час вважалися найголовнішими для його забезпечення, дозволить доповнити існуючі уявлення про історію еволюції концепції сталого розвитку, краще зрозуміти його актуальні аспекти, оцінити рівень вирішення проблем та зробити авторський прогноз щодо подальших зрушень у проблематиці сталого розвитку (рис. 1, табл. 1).

Рис. 1. Етапи еволюції проблематики сталого розвитку, визначеної у документах ООН

За приблизно 50 років існування ідей розвитку, близьких до сучасного концепту сталого розвитку, на найвищому міждержавному рівні ООН, на наш погляд, з точки зору еволюції проблем забезпечення сталого розвитку можна виділити шість історичних етапів та сьомий прогностичний, враховуючи, що цей сьомий етап являє собою авторську гіпотезу.

У період **екологічного розвитку** до 1987 р., який фактично можна вважати перед-періодом сталого розвитку, соціальна складова була поза увагою і не розглядалася у колі проблем розвитку. Натомість основна проблематика вбачалася виключно у екологічній сфері та полягала у тому, як зберегти природні ресурси та не допустити їх знищення. Екологія відокремлювалася від людини та економічної сфери. Це відокремлення полягало у тому, що проблему збереження довкілля передбачалося вирішувати або радикальними механізмами консервації природних ресурсів або механізмами, спрямованими на процеси та явища, що відбуваються у довкіллі. Удосконалення процесів та явищ економіки, як виробництва, використання ресурсів та споживання продукції, у бік охорони навколишнього середовища не розглядалося у якості можливих механізмів екологічного розвитку.

Таблиця 1.

Періодизація формування проблематики сталого розвитку згідно документів ООН

Період	Ключова подія для початку періоду	Прийнятий документ	Характеристика періоду
1972 - 1987 р.р.	Конференція ООН з довкілля у Стокгольмі у 1972 р.	Програма ООН з довкілля	Екологічний розвиток. Увага зосереджена на екологічній проблематиці ґрунтів, недостатності прісної води, забруднення вод океанів та морів. Завдання цього періоду полягали у розробці на рівні держав екологічної політики та права, впровадження механізмів управління екологічним розвитком та створення спеціальних інституцій у складі урядів, які б опікувалися проблемами довкілля.
1987 – 1992 р.р.	Реліз звіту Світової комісії з довкілля і розвитку ООН (Комісії Брундтланд), яка у 1988 р. була трансформована у Центр нашого спільного майбутнього	Звіт «Наше спільне майбутнє»	Концепт сталого розвитку. Вперше на світовому рівні було популяризовано концепцію сталого розвитку, який передбачає задоволення потреб теперішнього часу без підриву спроможності майбутніх поколінь задовольняти їх потреби. Проблематика цього періоду полягає у приєднанні соціального фактору до раніше визначеного еколого-економічного розвитку, осмисленні парадигми нового типу розвитку, моделюванні сталого розвитку.
1992 – 2002 р.р.	Міжнародна конференція з довкілля і розвитку ООН в Ріо-де-Жанейро у 1992 р. (Саміт Землі)	«Порядок денний на ХХІ століття»	Формалізація сталого розвитку у вигляді економічних, екологічних та соціальних проблем. Сталий розвиток конкретизовано у низці економічних, екологічних та соціальних проблем людства, серед яких бідність, демографія, збільшення площ пустель, важливість жінок у суспільстві тощо. Вперше запропоновано методи реалізації цілей сталого розвитку.
2002 – 2012 р.р.	Світовий саміт сталого розвитку (Саміт Землі) в Йогансбурзі	Декларація сталого розвитку (Йогансбург)	Перегляд проблем сталого розвитку. Проблематика сталого розвитку на даному етапі полягає у перегляді раніше визначених проблем сталого розвитку та пошуку нових факторів та перешкод реалізації цілей сталого розвитку.
2012 – 2015 р.р.	Конференція ООН зі сталого розвитку Ріо+20 у Ріо-де-Жанейро у 2012 р. (Саміт Землі)	Підсумковий документ «Майбутнє, якого ми прагнемо»	Цілі тисячоліття та проблеми сталого розвитку. Проблематика сталого розвитку полягає у приведенні цілей сталого розвитку у відповідність до Цілей тисячоліття 2000 р.
2015 р. – теперішній час	Генеральна Асамблея ООН 2015 р. у Нью-Йорку	Підсумковий документ «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року» (Глобальні цілі сталого розвитку)	Глобальні цілі сталого розвитку. У фокусі завдань сталого розвитку – вирішення нових проблем, які визначені цілями сталого розвитку у відповідності до цілей тисячоліття. Найбільшу увагу приділено пошуку джерел фінансування реалізації глобальних цілей сталого розвитку на період до 2030 р.
майбутній період	-	-	Сталий розвиток для людини у діджитально-технократичному середовищі. У майбутньому, на наш погляд, проблематикою сталого розвитку стане: <ul style="list-style-type: none"> • відповідальність за реалізацію цілей сталого розвитку, розподілена між різними економічними агентами, • формування вертикалі сталого розвитку від державного рівня до рівня підприємств та домогосподарств, • формування парадигми сталого розвитку у діджитальному економічному середовищі, • збереження людини, як біологічного виду, у якості основи сталого розвитку.

Розроблено автором

Період з 1987 до 1992 р.р., протягом якого відбулося осмислення того, що екологічний розвиток – це не повний тип розвитку без урахування процесів та явищ, які відбуваються в економіці та соціальній сфері, можна назвати **періодом Комісії Брундтланд або періодом становлення сучасного концепту сталого розвитку**, як збалансованої взаємодії екологічної, економічної та соціальної сфер. Цей період завершився звітом комісії

«Наше спільне майбутнє», який відкрив нове розуміння глибокого поєднання людини, довкілля та економіки, оскільки, як було вище зазначено, раніше навколишнє середовище навіть не розглядалося у якості ємності для життя та виробництва, а, навпаки, у якості джерела ресурсів, які відновлюються самостійно та є лише одним з факторів виробництва. Парадигма сталого розвитку пояснила зовсім інший нероздільний зв'язок між екологією та економікою, помістивши економіку у межі екології (рис. 2), та назвавши екологію – простором, де ми живемо, а економіку – сукупністю наших дій, тобто розвитком. Проблема тепер вже сталого розвитку залишалася колишньою і полягала у тому, як зберегти довкілля для майбутніх поколінь. Екологічне виснаження все ще продовжувало вважатися основною проблемою розвитку. Однак, на відміну від попереднього етапу екологічного розвитку, тепер до механізмів вирішення цієї проблеми додалися природо-ощадні моделі виробництва, ведення бізнесу, споживання, будівництва транспортної інфраструктури тощо (рис. 3). На етапі концепту сталого розвитку саме у методах господарювання та використанні ресурсів для виробництва продукції вбачалася головна можливість збереження довкілля та забезпечення сталого розвитку.

Таким чином, сталий розвиток у порівнянні з екологічним розвитком до 1987 р. отримав уособлення, тобто інтегрував у себе людину, як активного мешканця у екологічному просторі та того, хто чинить економічні дії, організовує виробництво та використовує природні ресурси.

Розуміння екологічного розвитку до 1987 р. за підсумками Конференції ООН з довкілля у Стокгольмі у 1972 р.

Сучасна концепція сталого розвитку після 1987 р. за підсумками звіту «Наше спільне майбутнє» Комісії з довкілля і розвитку (Комісії Брундтланд)

Рис. 2. Концепція екологічного розвитку 1972 р. та концепція сталого розвитку 1987 р.

З проголошенням концепту сталого розвитку природна ємність регіону або країни, у якості якої доцільно розуміти природний потенціал та кількість наявних природних ресурсів на певній території, порівнювалася з інтенсивністю економічної діяльності, під якою слід розуміти швидкість споживання факторів виробництва. Якщо споживання природних ресурсів для цілей економіки відбувається швидшими темпами, ніж їх самостійне або штучне відновлення, то з точки зору сталого розвитку спостерігатиметься екологічна деградація. Якщо ці темпи співпадатимуть, то соціально-еколого-економічна система розвиватиметься на засадах стабільності. І тільки, якщо природні ресурси відновлюватимуться природнім шляхом швидше, ніж споживатимуться підприємствами для цілей їх економічної діяльності, можна констатувати сталий розвиток.

Рис. 3. Основна проблема та механізми її вирішення у концепції екологічного розвитку 1972 р. та концепції сталого розвитку 1987 р.

Якщо раніше зазначені два періоди еволюції проблем сталого розвитку з 1972 до 1992 р.р. віддзеркалили достатньо активну трансформацію від фокусу навколо екологічних проблем до появи нового концепту сталого розвитку, то наступні чотири етапи з 1992 р. й дотепер характеризуються визначенням та триазовим переглядом проблем та цілей сталого розвитку.

Концепт сталого розвитку надавав розуміння принципів господарювання та життєдіяльності, але не дозволяв визначити конкретно, у чому саме він полягає. Тому формалізація у 1992 р. проблем сталого розвитку дозволила його деталізувати та зрозуміти, що, наприклад, бідність населення – це є складова та водночас проблема сталого розвитку у соціально-економічній сфері, а збільшення площ пустель є конкретною проблемою сталого розвитку у екологічній сфері. З того часу періодичні Саміти Землі при ООН переглядали, доповнювали та дискутували ті або інші проблеми (фактори), вирішення яких забезпечить бажаний сталий розвиток. Наприклад, Йоганнесбурзька декларація сталого розвитку 2002 р. була домовленістю країн зосередити увагу особливо на глобальних умовах, які становлять серйозні загрози для сталого розвитку людства, до яких належать: хронічний голод; недоїдання; війни та збройні конфлікти; проблеми незаконного обігу наркотиків; організована злочинність; корупція; стихійні лиха; незаконний обіг зброї; торгівля людьми; тероризм; нетерпимість і розпалювання расової, етнічної, релігійної та іншої ворожнечі; ксенофобія; інфекційні та хронічні захворювання та інші.

З 2012 до 2015 р.р. проблеми сталого розвитку було перекваліфіковано у цілі, що термінологічно відображає той факт, що відбувся перехід від констатації перешкод сталому розвитку до визначення бажаних станів соціально-еколого-економічної системи, які б відповідали сталому розвитку.

Разом з цим, на наш погляд, ціль, як така, передбачає наявність механізмів її досягнення, але еволюційного періоду проблематики сталого розвитку, коли б було визначено саме механізми його забезпечення у якості ключової проблеми, так і не відбулося. У звітах організацій-партнерів ООН останніми роками відбувається обґрунтування різних фінансових інструментів, моделей та механізмів для досягнення цілей сталого розвитку. Таким чином, можна констатувати, що неофіційно, тобто не на рівні документів конференцій та самітів ООН, визнання розробки механізмів ключовою проблематикою теперішнього етапу

сталого розвитку сталося, і неофіційно саме фінансування проєктів сталого розвитку обговорюється, як основна проблема сталого розвитку сьогодення.

Майбутній період. Чому цей період названо сталий розвиток для людини? Тому що роботам сталий розвиток у теперішньому розумінні буде не потрібен, або їх потреби будуть дещо модифіковані, що підлягає дослідженню. Відбудеться зсув з навколишнього середовища та природи, яка потребує охорони, на людину, яка також потребуватиме охорони.

Якщо у 1987 р. Комісія Брундтланд проголосила навколишнє середовище, як середовище, у якому ми живемо та діємо, а не відокремлену від економіки сферу, то у майбутньому середовищем нашої життєдіяльності стане діджитально-технократичне середовище, у якому на тлі збільшення спільноти роботів захисту потребуватиме людина (рис. 4).

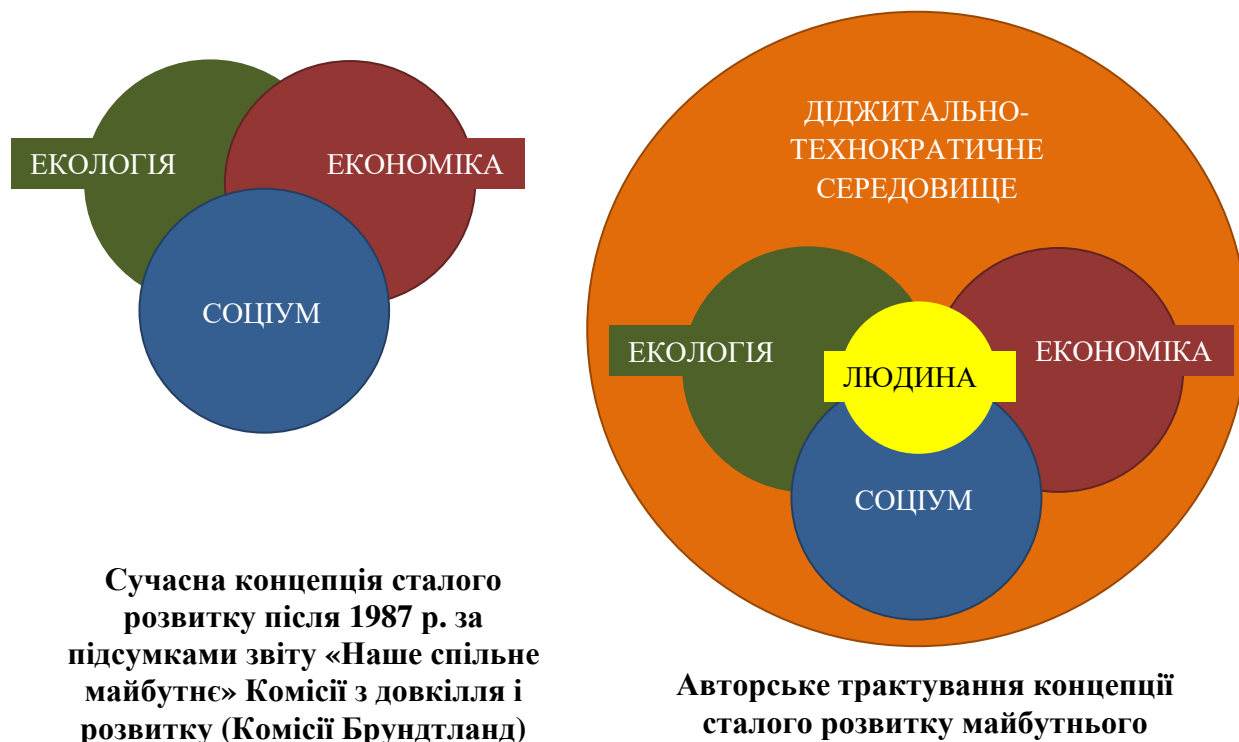

Рис. 4. Концепція сталого розвитку з 1987 р. та авторська концепція сталого розвитку майбутнього

На наш погляд, у варіанті концепції сталого розвитку 1987 р., не зважаючи на те, що до неї було додано людину, як соціальний фактор, ключовим елементом розвитку залишається довкілля та природні ресурси, які потребують збереження. Людина у діючій концепції розглядається, як активна складова сталого розвитку, економічними діями якої можливо регулювати баланс використання та відновлення природних ресурсів. Однак, питання про збереження людини та соціуму, як цілісного соціального середовища, схожого на навколишнє середовище, не розглядається.

Висновки. Запропоновані етапи еволюції проблематики сталого розвитку відображають динаміку появи проблем, які у різні часи перешкоджали сталому розвитку та були визнані на рівні ООН. Періодизація сталого розвитку показала, що на перших двох етапах проблеми трансформувалися та визначалися досить активно та радикально. Однак на останніх чотирьох етапах еволюції – динаміка розуміння проблем сталого розвитку фактично загальмувала навколо перегляду факторів-перешкод та складових соціальної, економічної та екологічної сфер. Визнання проблемою сталого розвитку відсутність реальних механізмів його забезпечення не відбулося.

На наш погляд, комплекс майбутніх проблем сталого розвитку знаходиться у площині діджитально-технократичного середовища та буде полягати у захисті людини, як виду у соціумі машин та роботів.

Подальшими науковими дослідженнями у цьому напрямі вбачається дослідження сталого розвитку на рівні підприємства, вивчення механізмів забезпечення сталого розвитку на рівні підприємства, а також прогнозування сталого розвитку підприємства у майбутньому.

Список літератури.

1. Shi, Longyu; Han, Linwei; Yang, Fengmei; Gao, Lijie. 2019. "The Evolution of Sustainable Development Theory: Types, Goals, and Research Prospects" Sustainability 11, no. 24: 7158. <https://doi.org/10.3390/su11247158>
2. Vatolkina N., Levkina A. Evolution of sustainable development theory: emergence of new theories // Russian Journal of Management . 2016. No. 4. P. 451-460. DOI: <https://doi.org/10.12737/22539>

3. Пашкевич М. С. Еколого-економічна рівновага як чинник конкурентоспроможності регіонів. *Ефективна економіка*. 2019. № 9. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7583> (дата звернення: 05.02.2020). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.9.10
4. Гнатишин М. А. Сталий еколого-економічний розвиток: еволюція поглядів. *Ефективна економіка*. 2010. № 12. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=409> (дата звернення: 21.02.2020).
5. Bulat Ye.A., Dyrda V.I. Some problems of the interrelation of science, the technosphere evolution and sustainable development // *Geo-Technical Mechanics*. 2019. № 144. P. 31 – 46.
6. A. De La Peña Key explanations and evolution of sustainable development policies in the Basque Country // *Revista Espanola de Ciencia Politica*. 2019. 1(32). P. 143-159.
7. Teresa G. Ribeiro & Valdemar J. Rodrigues (1997) The evolution of sustainable development strategies in Portugal. *Environmental Politics*. 6:1. P. 108-130, DOI: 10.1080/09644019708414313
8. Буринська, О. І. Еволюція концепції сталого розвитку як головної парадигми нового тисячоліття [Текст] / О. І. Буринська // *Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип. 7 Ч. 1. С. 57–60.
9. Сокіл О.Г. Еволюція бухгалтерського обліку сталого розвитку [Текст] / О.Г. Сокіл // *Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки»*. 2017. № 1(34). С. 67–75.
10. Піцур Я.С., Черченко О.Л., Білоскурський Р.Р. Сталий соціально-економічний розвиток: еволюція поглядів та теоретичний аналіз // *Економічний вісник*. 2017. №1. С.28-35.
11. Tomislav K. The concept of sustainable development: From its beginning to the contemporary issues // *Zagreb International Review of Economics & Business*. 2018. Vol. 21. No. 1. P. 67-94.
12. He P., He Y., Xu F. Evolutionary analysis of sustainable tourism // *Annals of Tourism Research*. 2018. Vol. 69. P. 76-89.
13. Філіпішина Л.М. Еволюція концептуальних підходів до формування стратегії сталого економічного розвитку промислових підприємств // *Вісник Приазовського Державного Технічного Університету*. Серія: Економічні науки. 2017. №34. С.172-180.
14. Ivanchenko V. O. The origin and evolution of the concept of «sustainable development». *Економіка АПК*. 2018. № 6. С. 102 - 109.
15. Karpinsky, B., Vasyukiv, I., Shevtsiv, A., & Karpinska O. (2015). Еволюція підходів у моделюванні соціально- економічних процесів і сталого розвитку. *Науковий вісник НЛТУ України*. 25(3). С. 253 – 265.

References.

1. Shi, Longyu; Han, Linwei; Yang, Fengmei; Gao, Lijie. 2019. “The Evolution of Sustainable Development Theory: Types, Goals, and Research Prospects”. *Sustainability*. 2011, vol. 24: 7158. <https://doi.org/10.3390/su11247158>
2. Vatulkina, N. and Levkina, A. (2016), “Evolution of sustainable development theory: emergence of new theories”. *Russian Journal of Management*. Vol.. 4. pp. 451-460. DOI: <https://doi.org/10.12737/22539>
3. Pashkevych, M. (2019), “Environmental and economic balance as a factor of competitiveness of regions”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 9, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7583> (Accessed 05 Feb 2020). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.9.10
4. Gnatyshyn, M. (2010), “Sustainable environmental and economic development: evolution of views ”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7583> (Accessed 05 Feb 2020).
5. Bulat, Ye.A. and Dyrda, V.I. (2019), “Some problems of the interrelation of science, the technosphere evolution and sustainable development”. *Geo-Technical Mechanics*. Vol. 144. pp. 31 – 46.
6. A. De La Peña (2019), “Key explanations and evolution of sustainable development policies in the Basque Country”. *Revista Espanola de Ciencia Politica*. Vol. 1(32). pp. 143-159.
7. Teresa G. Ribeiro & Valdemar J. Rodrigues (1997) “The evolution of sustainable development strategies in Portugal”. *Environmental Politics*. Vol. 6:1. pp. 108-130, DOI: 10.1080/09644019708414313
8. Buryns'ka, O. (2016), “Evolution of sustainable development concept as a main paradigm for new millennium”. *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu : Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*. vol. 7 (1). pp. 57–60.
9. Sokil, O. (2017), “Evolution of sustainable development of financial accounting”. *Mizhnarodnyj naukovy-vyrobnychyj zhurnal «Stalyj rozvytok ekonomiky»*. vol. 1(34). pp. 67–75.
10. Pitsur, Ya., Cherchenko, O., Biloskurs'kyj, R. (2017), “Sustainable social and economic development: evolution of views on theoretical analysis”. *Ekonomichnyj visnyk*. vol. 1. pp. 28-35.
11. Tomislav, K. (2018), “The concept of sustainable development: From its beginning to the contemporary issues”. *Zagreb International Review of Economics & Business*. Vol. 21. Issue. 1. pp. 67-94.
12. He P., He Y., Xu F. “Evolutionary analysis of sustainable tourism”. *Annals of Tourism Research*. 2018. Vol. 69. P. 76-89.
13. Filipishyna, L. (2017), “Evolution of conceptual approaches to the development of sustainable development strategy of industrial enterprises”. *Visnyk Pryazovs'koho Derzhavnoho Tekhnichnoho Universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*. Vol. 34. pp.172-180.

14. Ivanchenko, V. (2018), "The origin and evolution of the concept of "sustainable development". *Ekonomika APK*. vol 6. pp. 102 - 109.

15. Karpinsky, B., Vasylykiv, I., Shevtsiv, A., Karpinska O. (2015). "Evolution of approaches to modeling social and economics processes and sustainable development". *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*. Vol. 25(3). pp. 253 – 265.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2020 р.